

Helsedirektoratet
Postboks 7000 St. Olavs plass

0130 OSLO

Oslo, 19. mai 2008
Vår ref: 501/3900/08 AC/hs

Høring – Pårørende som ressurs. Veileder om samarbeid med pårørende innen psykisk helsetjenester

Det vises til høringsutkast til veileder om samarbeid med pårørende innen psykisk helsetjenester, datert 13.03.08.

Innledningsvis vil Norsk Psykologforening berømme det arbeidet som er nedlagt i å utvikle denne viktige veilederen. Pårørende er en viktig ressurs for pasienter og brukere, og kan være en nødvendig betingelse for tilfriskning eller livsmestring. Ikke minst har også pårørende egne behov for å bli sett og hjulpet i en ofte vanskelig situasjon.

Veilederen bygger på en klar holdning om at pårørende primært betraktes som en ressurs, og ikke som en belastning, slik det har funnets eksempler på i norsk behandlingsskiltur. Dette er et grunnleggende viktig utgangspunkt.

Veilederen synliggjør pårørendes mange ulike roller som ressursperson for pasienter/brukere, samtidig som pårørende egne behov løftes frem. Veilederen skal bidra til at pårørende både får nødvendig informasjon, støtte og avlastning, og at deres kunnskap og erfaring anerkjennes i behandlingen. Dette er et godt utgangspunkt.

Merknader

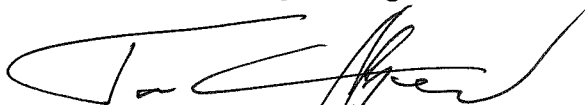
1. Det skrives mye bra om pårørendes reaksjoner og belastninger, men beskrivelsen av hvordan pårørende som en del av pasientens nærmiljø (s 8-9) trekkes inn, er for snever. Det som nevnes eksplisitt når det gjelder familiesamtaler er den psykoedukative tilnærmingen. Denne er viktig. Forskning viser at psykoedukative flerfamiliegrupper er et svært godt tilbud med dokumentert effekt, og som således bør gis til flere. Det bør likevel også synliggjøres andre måter å arbeide med pårørende på. Ikke alle kan tilbys eller ønsker å delta i slike psykoedukative grupper. Familiesamtaler der fokus er på samhandling, kommunikasjonsmønstre, fastlåste forestillinger om hverandre, dysfunksjonelle forsøk på å løse konflikter i familien, familiehemmeligheter osv. er eksempelvis ikke omtalt. Erfaring tilsier at slike familiesamtaler der en har mulighet til å snakke om viktige og vanskelige tema, er verdifulle og helende erfaringer både for pårørende og for pasienten. Det foreslås at i avsnittet "Pårørende kan trekkes inn i behandlingen, for eksempel gjennom deltagelse i familierapi og psykoedukative grupper.." (s.9). føyes følgende til: *Pårørende kan også inviteres til samtaler sammen med pasienten, der de får*

mulighet til å snakke om vanskelige og konfliktfylte tema i familien og der de også får mulighet til å uttrykke anerkjennelse og savn. Målet med slike samtaler er blant annet å redusere opplevelse av skam og skyld og skape en arena der relasjoner kan endres og styrkes.

2. Det foreslås følgende referanser tilføyd litteraturlisten:
Jensen, L (2005): Systemisk/narrativ familiesamarbeid i sengepost for unge voksne med schizofrenidiagnose. *Fokus på Familien*, 1:22 – 42
Thorn, A (2008): Søsken til unge mennesker med psykose forteller om sine erfaringer og behov. *Fokus på Familien*, 1:19-37
3. Fremstillingen i veilederen er ryddig, men det vil være formålstjenelig med flere eksempler som belyser problemstillinger og dilemma. De valg som foretas i ulike eksempler bør begrunnes. Dette fordi lovverket er komplekst og klinisk skjønn ligger ofte til grunn for de valg som gjøres.
4. Veilederen bør også ha eksempler på god praksis i sin fremstilling. Eksemplene bør synliggjøre praksis som ivaretar pårørendes ulike roller i forhold til en pasient, i tillegg til eksempler på god oppfølging og ivaretagelse av pårørendes behov. Eksempler kan være etablering av pårørendegrupper, etablert samarbeid med bruker- og pårørendeorganisasjoner om gode tiltak, etablering av selvhjelpsgrupper i samarbeid med Norsk Selvhjelpsforum eller andre selvhjelps- og likemannsaktører. Andre eksempler kan være godt samarbeid mellom spesialisttjenesten og kommunale tjenester.
5. På Side 40, under nettverk og psykososiale støttetiltak anbefales det at ”psykisk helsevern bør legge til rette for at pårørende som ønsker det får tilbud om å delta i grupper med andre pårørende i samme situasjon.” Psykologforeningen mener dette er en snever anbefaling. Det utvikles et stadig bedre psykisk helsearbeid i kommunal sektor som kan være en viktig aktør og samarbeidspart i dette pårønderarbeidet. Bruker- pårørende og selvhjelpsorganisasjoner er også sentrale i et slikt arbeid. Psykisk helsevern bør være godt orientert om det som finnes lokalt av slike tilbud, og evt medvirke sammen med kommuner og pårørendeorganisasjoner eller lignende til at slikt tilbud etableres. Lærings- og mestringssentrene bør også kunne være en arena for slikt arbeid.
6. Det er positivt at samarbeidet mellom tjenestenivåer fremheves også på dette området.

Psykologforeningen beklager at vi ikke kunne overholde fristen for høringsinnspill. Det gjenspeiler ikke foreningens syn på at det gis ut en slik veileder for pårønderarbeid. Veilederen er et viktig skritt i retning av bedre helhetlig oppfølging av brukere og pårørende.

Med vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President